

Научна хроника

Четврт миленијума од Пута по Далмацији (1774–2024)

Марина Младеновић Митровић

У просторијама Доситејеве задужбине 7. 10. 2024. године одржан је округли сто „250 година пута у Далмацију Алберта Фортиса“. Приликом отварања округлог стола учеснике и публику поздравила је управница Доситејеве задужбине Мирјана Драгаш, а затим и организатор – проф. др Немања Радуловић. Имајући у виду да се Фортисово дело смешта између просветитељства и романтизма, Доситејева задужбина показала се као примерен избор домаћина овог значајног културног догађаја. *Пут по Далмацији* вишеструко је значајно дело, које је донело не само запис „Хасанагинице“ већ и интересовање за морлакизам и стваралаштво јужнословенских народа кроз егзотизацију која је кореспондирала са актуелним идејама тог историјског тренутка.

Обраћање проф. др Немање Радуловића

У оквиру свог излагања Снежана Милинковић (Филолошки факултет, Београд) у Фортисовом делу представила је потенцијал

епистоларне форме на комуникацијском и значењском плану. Смиљана Ђорђевић Белић (Институт за књижевност и уметност, Београд) бавила се представом певача у Фортисовој слици Морлака. Сергеј Мацура (Филолошки факултет, Београд) свој реферат посветио је појму чистоте, са посебним освртом на јело, ношњу и свадбу код Фортисових Морлака. Данијела Поповић Николић (Филозофски факултет, Ниш) на Фортисово дело применила је (у нашим круговима прилично нову) теорију наративне емпатије Сузан Кин, откривајући у излагању насловљеном „Емоција и/или стратегија: Фортисов пут ка емпатичком“ нове слојеве у Фортисовом делу. Немања Радуловић (Филолошки факултет, Београд) Фортисов рад ставља у контекст рада његових савременика и етнографских представа 18. века, поредећи га са Карлом Гоцијем и Доситејом. Лидија Делић (Институт за књижевност и уметност, Београд) пажњу је посветила „Хасанагиници“, указујући на немогућност да се поуздано утврди средина у којој је настала, односно природа и порекло ове песме. Завршно излагање имала је Јеленка Пандуревић (Филолошки факултет, Бањалука), која се одлучила за имаголошки и наратолошки приступ, анализирајући рефлексije Фортисовог дела и морлакизма у савременом роману Желимира Периша *Младенка костонoga*.

Овај округли сто показао је да је „Хасанагиница“ и данас значајна тема за проучаваоце (не само) усмене књижевности (1974. била је једна од тема зборника *Научни састанак слависта у Вукове дане*; премијерно је постављена на позоришну сцену; објављиване су публикације), али и да Фортисово дело као целина може да понуди нове правце истраживања, јер је осим овог записа Фортис бележио различите аспекте и облике изражавања народне културе, вредне из угла савремене фолклористике. Поред живе дискусије учесника и публике, један од централних закључака Округлог стола, који су учесници понаособ а једногласно истакли, тицао се управо чињенице да, иако је наизглед већ много писано о Фортису, његово дело пружа мноштво могућности за нова читања, у складу са савременим научноистраживачким интересовањима. Посебно вредна за научну заједницу биће публикација у којој ће ови радови, надамо се, бити објављени.

Марина Младеновић Митровић /
Marina Mladenović Mitrović
Институт за књижевност и уметност, Београд /
Institute for Literature and Arts, Belgrade
E-mail: marinamladenovic@hotmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-8417-2840>

Примљено/Received: 15. 11. 2024.
Прихваћено/Accepted: 18. 11. 2024.